

TÜRKİYE’DE SAĞLIK BİLİMLERİ VE TIP KÜTÜPHANECİLİĞİ: ÜNİVERSİTELERİN TIP KÜTÜPHANELERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Huriye ÇOLAKLAR³⁸

ÖZ

Sağlık bilimleri ve tıp alanı teknolojiyen, bilim dünyasındaki ve sağlık sektöründeki gelişmelerden etkilenererek kendini yenileyen, sürekli ilerleyen bir alandır. Bu alanın temel amaçları insan ve toplum sağlığı, hastalıklardan korunma, yaşam kalitesini yükseltme, sağlık harcamalarını en asgari seviyeye indirmektir. Bu alanda güncel ve doğru bilgiyi elde etmek, kanıta dayalı verileri kullanma ve klinikte doğru karar vermek için tıbbi bilgiyi elde eden, düzenleyen, işleyen ve tekrar kullanımını sağlayan tıp kütüphanelerinin varlığını gerektirir. Tıp kütüphaneleri, bilimsel ve teknolojik olanaklardan yararlanarak doktor, diş hekimi, hemşire, eczacı ve diğer sağlık görevlilerine, sağlık bilimcileri ve araştırmacılarına, onların gereksinim duyduğu doğru bilgiyi, hızlı bir biçimde, istenilen formatta ve kapsamda ekonomik bir şekilde erişirmeyi hedefleyen kütüphanelerdir. Bu çalışmada, Türkiye’de üniversitelere bağlı tıp eğitimi veren fakültelerin mevcut durumları ve fakülte kütüphaneleri nicel olarak analiz edildi. Veriler, YÖK’ün web sayfasında bulunan devlet ve vakıf üniversitelerin resmi siteleri incelenerek elde edildi. Ayrıca Türk Tabipler Birliği Raporu ve TÜİK’in hazırladığı kütüphane istatistiklerinden yararlanıldı. Verilerin analizi sonucunda Türkiye’de üniversitelerde tıp fakülteleri sayılarının her geçen gün arttığı belirlendi. Aynı zamanda tıp fakültelerinin yanı sıra sağlık eğitimi verilen diş hekimliği, hemşirelik ve sağlık bilimleri fakültelerinin de sayısal olarak yükseldiği görüldü. Tıp kütüphanelerinde yeni teknolojilerin sayesinde basılı kaynakların yanı sıra elektronik bilgi kaynaklarının kullanımı ve içeriklerinin geliştiği belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Bilimleri, Tıp Kütüphaneciliği, Tıp Kütüphaneleri

ABSTRACT

Health sciences and medicine are renewed and renewed by being influenced by technology, scientific and health sector developments. The main objectives of this area are human and public health, protection from diseases, improving the quality of life, and minimizing health expenditures. Obtaining up-to-date and accurate information in this area requires the existence

³⁸ Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, hcolaklar@bartin.edu.tr

of medical libraries that obtain, edit, process and reuse medical information to use evidence-based data and make the right decision in the clinic. Medical libraries utilize scientific and technological facilities, aiming to provide physicians, dentists, nurses, pharmacists and other health professionals, health scientists and researchers with the right information they need in a fast manner, within the desired format and scope. In this study, regardless of the current status of university medical education faculties in Turkey and faculty libraries were analyzed quantitatively. The data were obtained by examining the official sites of the government and foundation universities on the web page of YOK. In addition, the Turkish Medical Association's report and library statistics prepared by TÜİK was used. The analysis of the data of the number of medical faculties at universities in Turkey was determined that increases with each passing day. Also the faculties of medicine, as well as health education in the faculties of dentistry, nursing and health sciences were also found to rise. In addition to the printed sources, the use of electronic resources and the development of their contents were determined in the medical libraries thanks to the new Technologies.

Keywords: *Medicine Sciences, Medical Librarianship, Medical Libraries*

1. GİRİŞ

Sağlık bilimleri ve tıp alanı insan ve toplum sağlığı ile ilgili bir alandır. Bu alanın amacı sadece tanı koyma, tedavi etme, hastalıklarla mücadele etme değil, hastalıklardan korunma dolayısıyla bireylerin kaliteli bir yaşam sürdürmelerini sağlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmede birçok teknolojik gelişmelerden, tıbbi cihaz/tıbbi malzeme ve ilaçlardan, AR-GE çalışmalarından, patentlerden, bilimsel gelişmelerden yararlanılmaktadır. Bilim dünyasındaki ve sağlık sektöründeki gelişmelerden etkilenen sağlık bilimleri kendini yenileyen, sürekli ilerleyen bir alan olarak toplum içindeki değerini ve önemini korumaktadır.

Sağlık bilimlerinin sürekli gelişmesi ve tıbbi eğitimin yapılabilmesi için güncel ve doğru bilgiye, kliniksel verilere, kanıta dayalı uygulamalara gereksinim vardır. Bu bilgilerin elde edilmesini sağlayan, bilgileri sistemli bir şekilde düzenleyen ve sağlık profesyonellerinin hizmetine sunan tıp kütüphaneleridir. Tıp kütüphanelerinin tıbbi bilginin sağlanmasında, işlenmesinde, korunmasında ve gerektiğinde tekrar erişilebilir olmasında önemli katkıları vardır.

Tıp kütüphaneleri kavramı literatürde farklı kavramlarla tanımlanmıştır: tıp kütüphanesi (**medical library**), hastane kütüphanesi (**hospital library**), klinik kütüphanesi (**clinic library**).

Tıp kütüphanesi (**medical library**), tıp ve diğer sağlık bilimleri alanıyla ilgili basılı ve elektronik kaynakları içeren sağlık bilimleri (tıp, hemşirelik, diş hekimliği, eczacılık, vb.) çalışanlarının bilgi ihtiyacını karşılayan özel bir alanda hizmet veren bir kütüphane türüdür. Dünyadaki en büyük tıp kütüphanesi, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Washington DC'de bulunan Ulusal Tıp Kütüphanesi (**National Library of Medicine-NLM**)'dir. Tıp kütüphanecileri ise yine ABD'ndeki Tıp Kütüphanesi Derneği (**Medical Library Association-MLA**) çatısı altında kurumsallaşmışlardır. Literatürde tıp kütüphanesi kavramı “sağlık bilimi kütüphanesi” ile eş anlamlı olarak kullanılır (Reitz, 2018).

Hastane kütüphanesi (**hospital library**), bir tıp kütüphanesi tarafından yönetilen doktorların, hemşirelerin, hasta/hasta yakınlarının ve personelin bilgi ve araştırma ihtiyaçlarına hizmet etmek için tıp ve sağlık üzerine basılı ve çevrimiçi kaynakların bir koleksiyonunu içeren bir hastanenin bünyesinde bulunan bir tıbbi kütüphanedir. Hastane kütüphanecileri, MLA'in Hastane Kütüphaneleri Bölümü'nde yer alır (Reitz, 2018).

Bir hastane kütüphanesi, hem sağlık profesyonellerinin hem de hastanın sağlık eğitimi materyaline erişmesini sağlar. Tıp kütüphanecisi bilgi erişim, depolama ve geri kazanım sistemleri kurarak doktorlar ve diğer sağlık profesyonelleri ile birlikte çalışır. Aynı zamanda boş zamanları değerlendirme, danışma hizmeti veren ve hasta eğitimden sorumlu kütüphaneci, klinik uygulama ve sağlık eğitimi programlarının değerlendirilmesinden de sorumludur. Bu kütüphaneler, doktorlara ve diğer sağlık profesyonellerine (hemşireler, teknisyenler ve diyetisyenler gibi), destekleyici bir unsur olarak kaliteli ve entelektüel materyaller sağlarlar (Gold, 1974; Roth, 1978).

Günümüzde hastane kütüphaneleri, hasta sağlığı bilimi bilgilerinin sağlanmasında sadece periferik olarak yer almaktadır. Hastane kütüphaneleri, sağlık çalışanlarıyla hastalara sağlık bilgisi sunarken, kütüphanenin hastalara yönelik rekreasyonel (**recreation**), yani boş zamanı değerlendirme anlamında okuma sağlama ve hekimin bilgi ihtiyacını karşılamada önemli rol oynarlar. Bundan dolayı hastane kütüphanesi, hastanedeki eğitim materyalleri ve programlarının merkezi olarak hareket etmelidir. Hastane kütüphanelerinin hastanedeki yeni rolü *hasta eğitim merkezi* olmalarıdır (Roth, 1978). Amerikan Kütüphanesi Derneği (**American Library Association-ALA**) ise, "*kütüphaneler, hastane kütüphanesi de dahil olmak üzere kullanıcılarına tüm alanlarla ilgili kitap ve diğer materyalleri sunmalıdır*" diyerek kütüphanelerin hizmet kapsamını genişletmiştir (ALA, 1974).

Bir klinik kütüphanecisi, sağlık hizmeti verenlerle hastane turlarına katılarak klinik uygulamalarda uzmanlaşmış kütüphane hizmetleri sunar. Klinik kütüphanecisi, klinisyenler (fakülte öğretim üyeleri/yardımcıları, uzman doktorlar, pratisyenler, hemşireler) tarafından atanan ekiplerle yakın bir şekilde çalışarak, klinikte **in situ**³⁹ olarak ortaya çıkan bilgi gereksinimlerine cevap vermeye çalışır. Bu nedenle klinik kütüphanecileri, “*kütüphane odaklı*” yerine kütüphane dışı olma anlamında “*klinik odaklı*” hizmet verirler. Ayrıca, sağlık çalışanlarının en acil klinik sorularını cevaplamak için tıbbi bilgiye erişimi kolaylaştırırlar. Böylece klinik kütüphanecileri arama sürecine katılır, literatürden en iyi tıbbi kanıtları bulurlar. Belgelerin tam metnini basılı ve/veya elektronik formatlarda ulaşırlar. Klinik kütüphanecilerinin hastanelerde çalışması dünyada çok yaygın değildir. Ancak klinik kütüphanecileri, hastane yönetimi tarafından giderek kanıta dayalı uygulamalara bağlı olarak sağlık ekibinin bir parçası olarak daha değerli görülür (HLWIKI International, 2018).

Tıp kütüphanelerinde sağlık profesyonellerine kaliteli bilgi hizmeti sunulmasında özellikle uzman personel olan tıp kütüphanecileri çalışır. Bunlar kütüphanecilik eğitiminin yanı sıra tıbbi terminoloji ve genel bir tıbbi bilgiye sahiptirler. Görüldüğü gibi tıp kütüphanecileri, sağlık profesyonellerinin birçok bilgi ihtiyaçlarına cevap verme, problem çözme ve klinik karar verme işlerini kolaylaştırır. Aynı zamanda kanıta dayalı öğrenme ile dünya tıp literatürünün gözden geçirilmesinde klinik ekiplerin ayrılmaz bir parçasıdır. Tıp kütüphaneciliğin gelecekteki rolü tıbbi bilişim, elektronik sağlık kayıtları (EHR), kanıta dayalı uygulamalar, birincil literatür taraması ve sistematik derlemeler gibi yeni alanlarla bağlantılı görülebilir.

2. Tıp Kütüphaneleri Tanımı ve Amaçları

Tıp kütüphanesinin literatürde en genel tanımı, “*tıp fakültesi, hastane, tıbbi araştırma enstitüsü, halk sağlığı kurumu ya da bir tıp derneği tarafından tıp ve diğer sağlık konuları ile ilgili basılı ve çevrimiçi kaynakları içeren koleksiyonu bulunan, öğrenciler, araştırmacılar ve sağlık bilimlerinde çalışanların (tıp, hemşirelik, dişçilik, eczacılık vb.) bilgi ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan bir özel kütüphane türü*” olarak yer alır (Reitz, 2018; Tarlan, 2005). Tıp kütüphanesi kavramı, *sağlık bilimleri kütüphanesi* kavramıyla eş anlamlıdır. Tıp kütüphaneleri genel olarak, ya üniversite kütüphanelerinin bünyelerinde, ya da özel kütüphane statüsündedirler (Tarlan, 2005).

---

³⁹**In situ:** bir şeyin tam olarak yerinde incelenmesi.

Tıp kütüphanelerinin tanımı ve amacı **MLA**'in resmi sitesinde şu şekilde ifade edilir: “*Bir tıp kütüphanesi doktorlara, sağlık çalışanlarına, hastalara/hasta yakınlarına ve sağlık kurumlarına yönelik olarak yeni tıbbi tedavi yöntemleri, sağlık prosedürleri, klinik araştırmalar, standartlar ve sağlık bilgileri sunar. Sağlık çalışanları hastalara kaliteli bakım ve tedavi hizmeti sunarken tıp kütüphanecileri de, hastaların bilgi arama, hasta/hasta yakınlarının sorularını yanıtlama ve sağlık hizmeti sunanlara bilgi erişimini sağlamasına yardımcı olur...*” (MLA, 2018; LibGig, 2018; HLWIKI International, 2018).

Alkan'a göre tıp kütüphaneciliği “*...bir eğitim hastanesi ortamında ifade edilebilen ve edilemeyen bilgi gereksinimlerini karşılayabilmenin bir yolu...*” olduğunu ifade eder. Tıp kütüphanecisinin ise, “*...bir hastanede ya da sağlık kurumunda belli bir soruya yanıt alma gereksinimi duyan klinik çalışanlarına bilgi süzücüsü rolünü...*” oynadığını belirtir (Alkan, 2008).

Tıp kütüphaneleri farklı adlandırılmakta ve çeşitli türleri bulunmaktadır. Tıp fakültelerinin yanı sıra, diş hekimliği, eczacılık, hemşirelik, veterinerlik, sağlık bilimleri vb. ile genellikle uygulama ve öğretim hastanelerini bünyesinde bulunduran akademik nitelikteki tıp ya da sağlık bilimleri merkezlerinde kurulan kütüphaneler vardır. Bu kütüphaneler, çeşitli kullanıcı gruplarına, farklı düzeylerde hizmet veren büyük kütüphanelerdir (Darling ve Graham, 1988).

Sağlık alanındaki bilgiler uygulamaya ve kliniksel çalışmalara çok çabuk aktarıldığı için, bu alanın kütüphaneleri gelişime en açık olanlardır. Bu nedenle tıp ve sağlık bilimleri kütüphaneleri diğer tür kütüphanelere göre daha gelişmiş ve kütüphanecileri de alanda uzmanlaşmışlardır (Güneş, 2007).

Tıp kütüphanesi kavramını geniş çerçevede ele alarak “*tıp ve sağlık bilimleri kütüphaneleri*” olarak adlandırmak mümkündür. Aynı zamanda **MLA**'a göre, tıp kütüphaneciliği ile ilgili pek çok alt alanlar vardır. Özellikle tıp kütüphaneciliğinin alt dalları ve araştırma alanları şunlardır (MLA, 2018) (tablo 1):

- Kanser kütüphanecileri, derme geliştirme, hastalar ve hasta sağlığı bilgileri, kurumsal bilgi hizmetleri,
- diş hekimliği,
- eğitimsel medya ve teknolojiler, devlet kütüphaneleri,
- hastane kütüphaneleri,

- pediatri kütüphanecileri,
- tıbbi bilişim,
- tıp kütüphanesi eğitimi,
- hemşirelik,
- eczane ve ilaç bilgisi,
- halk sağlığı / sağlık yönetimi,
- veterinerlik kütüphaneleri ve diğer konular yer almaktadır.

Tablo 1. MLA konu alanları

(**Kaynak:** MLA Sections, <https://www.mlanet.org/p/cm/ld/fid=439>, 05 Eylül 2018).

Konu başlıkları	MLA alanları
Kanser kütüphanecileri	<i>Cancer Librarians</i>
Koleksiyon geliştirme	<i>Collection Development</i>
Müşteri ve Hasta sağlık bilgisi	<i>Consumer and Patient Health Information</i>
Diş hekimliği	Dentistry
Eğitimsel medya ve teknolojileri	<i>Educational Media and Technologies</i>
Devlet kütüphaneleri	<i>Federal Libraries</i>
Sağlık kuruluşları ve kütüphaneleri	<i>Health Association and Corporate Libraries</i>
Sağlık bilimleri tarihi	<i>History of the Health Sciences</i>
Hastane kütüphaneleri	<i>Hospital Libraries</i>
Uluslararası işbirlikleri	<i>International Cooperation</i>
Liderlik ve yönetim	<i>Leadership and Management</i>
Tıbbi bilişim	<i>Medical Informatics</i>
Tıp kütüphane eğitimi	<i>Medical Library Education</i>
Hemşirelik	<i>Nursing</i>
Pediatri kütüphanecileri	<i>Pediatric Librarians</i>
Eczane ve ilaç bilgisi	<i>Pharmacy and Drug Information</i>
Halk sağlığı/sağlık yönetimi	<i>Public Health/Health Administration</i>
Halk hizmetleri	<i>Public Services</i>
Araştırma	<i>Research</i>
Sosyal haklar	<i>Social Justice</i>
Teknik hizmetler	<i>Technical Services</i>

Birçok konu alanları olan tıp kütüphanelerinin amaçlarını genel olarak şu şekilde toplamak mümkündür:

- Tıp ve sağlık bilimleri alanıyla ilgili her türden belge/bilgi/verileri toplar, düzenler, işler ve isteyenlere sunar
- Tıp ve sağlık bilimleri alanıyla ilgili toplanan hem basılı hem de elektronik bilgi kaynaklarını düzenler, sınıflandırır ve raporlar
- Hasta/hastalık/hastane arşivlerini oluşturur (hastane ve klinik kütüphaneleri)
- Öğretim üyeleri/yardımcıları, öğrenciler, uzmanlık/doktora öğrencileri, araştırmacılar, sağlık uygulayıcılarının ve sağlık profesyonellerinin eğitim-öğretim, araştırma, bilimsel faaliyet ve klinik uygulama çalışmaları ile ilgili isteklerini karşılar.

Görüldüğü gibi, tıp kütüphaneleri sağlık bilimleri ve tıp alanında yer alan, sağlık profesyonellerine/çalışanlarına, hasta/hasta yakınına, sağlık ve tıp eğitimi veren fakülte'deki akademisyen, öğrencilere, uzmanlık ve doktora öğrencilerine, araştırmacılara, sağlık kuruluşlarına hizmet sunan kütüphanelerdir. Aynı zamanda bu kütüphaneler akademik bir yapıda bulunuyorsa bağlı buldukları üniversiteler göz önüne alındığında üniversite kütüphanesi (ya da fakülte kütüphanesi) olarak adlandırılırlar. Tıp kütüphaneleri özel alan kütüphanesi olarak araştırma kütüphanesi türü içinde de yer alırlar.

3. Tıp Kütüphanelerinin Sağlık Bilimlerindeki Rolü ve Önemi

Günümüzde yeni teknolojiler tıp eğitimini ve tıp araştırmalarını sürekli olarak değiştirmektedir. Bu değişimlerden tıbbi yayıncılık da etkilenmektedir. Sağlık bilgisi ve tıbbi yayın sayısı, hastalık bilgisi, tedavi şekilleri, korunma yöntemleri, ekonomik, kültürel ve yaşam koşulları değiştikçe artmaktadır. Buna bağlı olarak tıp kütüphanelerinin bu alandaki rolleri teknolojiye göre değişmektedir. Aynı zamanda, 21. yüzyılın *biyomedikal bilgi çığı* (**avalanche of biomedical information**) tıp kütüphanecilerini ve kurumlarını hiç olmadığı kadar önemli kılmaktadır (NEJM LibraryHub, 2017).

Tıp ve sağlık bilimlerinde bilginin güncelliği, doğruluğu, güvenilirliği, erişim hızı ve kanıta dayalı olması oldukça önemlidir. Özellikle klinik bilimlerde bilgiye gereksinim acildir: Örneğin cerrahi müdahaleler, ilaç zehirlenmeleri, yanıklar, yapılacak tedaviler, verilecek ilaç dozları için, doktorun çoğu zaman en son araştırmaların sonuçlarına dayanarak karar vermek

zorundadır. Tıp kütüphaneciliğini ilgilendiren literatürde bu uygulamalardan söz eden yazıları gözlemek mümkündür. Örneğin, Kanada'da bir grup hekim çalıştıkları klinikte kan yolu ile bulaşabilen çok yeni bir hastalığın (AIDS, Hepatit B gibi) personele bulaşma riski ve önleme yollarının araştırılması için literatür araştırması yapmayı en uygun yöntem olarak görür (Baydur, 1988). Tıp kütüphanecilerinin literatür incelemesi yapmasını, kanıta dayalı verileri analiz ederek sağlık profesyoneline bu bilgileri derlemesi ve rapor olarak sunması beklenilir.

Indiana Üniversitesi Tıp Fakültesi RuthLilly Tıp Kütüphanesi müdürü olan GabeRios'a göre, *“kütüphanecilerin dijital öğrenme yöntemlerini bilmeleri, fakültenin ve öğrencilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılaması bakımından önemlidir”*. Seattle'daki Washington Üniversitesi Sağlık Bilimleri Kütüphanesi'nde müfredat tasarım kütüphanecisi olan Nicole Dettmar'a göre ise, *“Tıp eğitiminde kişisel aktif eğitim programlarını desteklemek için ders yönetim sistemlerinin artan kullanımını görüyoruz ve kütüphanecilerin güçlü bir şekilde eğitim bilgi sistemleri bilgisine sahip olmaları gerekiyor. Böylece etkili öğretimi desteklemek için her iki ortamda da varlığını sürdürür”* (NEJM LibraryHub, 2017). Tıp kütüphanecileri hizmet ettiği ortam gereğince hem eğitim bilgi sistemlerini hazırlama aşamasında hem de tıp eğitimine destek verir.

Tıp kütüphanecilerinin görev yaptığı fakültelerde, hastanelerde ve kliniklerde EHR sistemlerinin entegrasyonu sağlama, hastaya kütüphane kullanma ve okuma alışkanlığı kazandırma ile iyi birer sağlık okuryazarı olmaları konusundaki rolü büyüktür. Aynı zamanda tıp kütüphanecileri, sistematik incelemeler oluşturmak için araştırmacılarla ortak çalışmalar yaparlar. Sağlık bilimlerinde kaliteli bir sistematik inceleme çalışmasının yapılabilmesi, gelişmiş arama becerileri ve mevcut tüm bilgi kaynakları hakkında derin bir bilgi gerektirir. Bu, tıp kütüphanecilerinin özellikle sağlık profesyonellerine ve klinik uygulamacılarına faydalı olduğu yerdir. Birçok ülkede tıp kütüphanecilerinin giderek artan şekilde sistematik inceleme ekibinin tam üyeleri olarak kabul edildiğini ve sonuçta ortaya çıkan yayınlarda ortak yazar olarak yer aldıkları bilinir (NEJM LibraryHub, 2017). Sağlık bilimleri alanında tıp kütüphanecilerinin sadece kütüphane odaklı olmadıkları, tıbbi eğitime, klinik uygulamalarına, bilimsel araştırma faaliyetlerine ve projelere aktif olarak katıldıkları görülür.

4. Türkiye’de Tıp Fakülteleri

Türkiye’de son yıllarda üniversite sayısında ve yeni açılan tıp/sağlık bilimleri fakülte sayısında bir artış görülür. Bugün Türkiye’de toplam 206 üniversite vardır. Bunların 129’u devlet

üniversitesi, 72'si vakıf (özel) üniversitesi ve 5'i vakıf meslek yüksekokullarıdır (YÖK, 2018). Buna göre, Türkiye'de üniversitelerin %63'ü devlet üniversitesi, %35'i vakıf (özel), %2'si vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır (grafik 1).

Grafik 1. Türkiye'de üniversitelerin sayısı (türüne göre).

Türkiye'de tıp fakülte sayıları ise, bir doktora çalışmasında, üniversitelere bağlı tıp fakülte sayısının 50 olduğu belirtilir (Çolaklar, 2008). Ekim 2018 yılı itibariyle YÖK'ün web sayfasında "üniversitelerimiz" başlığı altında yer alan tüm üniversitelerin web siteleri incelendiğinde 99 tıp fakültesi bulunduğu tespit edildi. Bunlardan 72 tanesi devlet üniversitelerine bağlı, 27 tanesi vakıf üniversitelerine bağlıdır. Buna göre, tıp fakültelerinin %73'ü devlet, %27'si vakıf (özel) üniversitelere bağlıdır (grafik 2). Türkiye'de eğitim yapmakta olan tıp fakültelerinin isimleri alfabetik sıra ile bağlı olduğu kuruma göre (devlet ve vakıf üniversitesi) tablo 2 ve tablo 3'te yer alır (YÖK, 2018).

Grafik 2. Türkiye'de tıp fakülte sayısı (türüne göre).

Tablo 2. Devlete bağılı tıp fakülteleri ve kütüphaneleri.

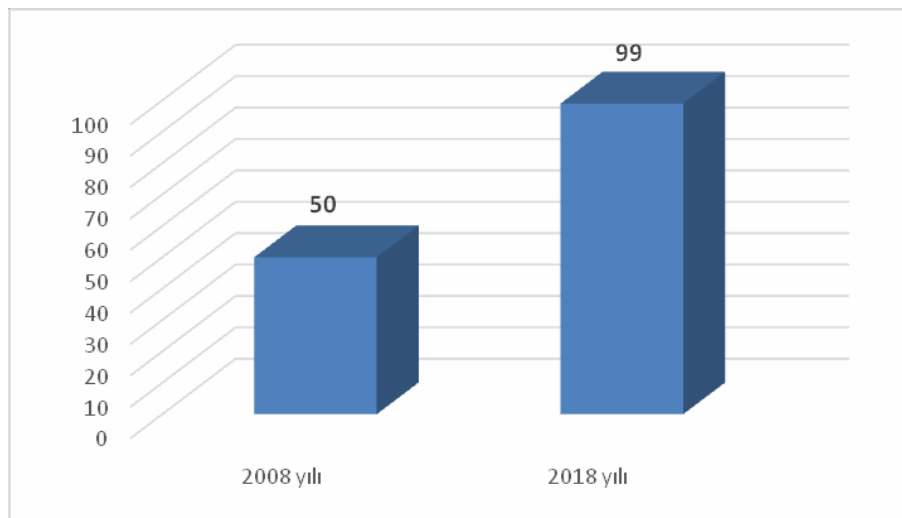
Sıra No	Üniversite Adı	Sıra No	Üniversite Adı
1	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi (Bolu)	2	Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi (Aydın)
3	Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi (Adıyaman)	4	Afyon Karahisar Sağ Bil Üniversitesi Tıp Fakültesi (Afyon)
5	Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi (Afyon)	6	Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi (Kırşehir)
7	Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi (Antalya)	8	Aksaray Üniversitesi Tıp Fakültesi (Aksaray)
9	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi (Alanya)	10	Amasya Üniversitesi Tıp Fakültesi (Amasya)
11	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ankara)	12	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi
13	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi (Aydın)	14	Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi (Erzurum)
15	Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi (Balıkesir)	16	Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi (Yozgat)
17	Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi (Zonguldak)	18	Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi (Sivas)
19	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi (Çanakkale)	20	Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi (Adana)
21	Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi (Diyarbakır)	22	Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi (İzmir)
23	Dumlupınar Üniversitesi Tıp Fakültesi (Kütahya)	24	Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi (Düzce)
25	Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi (İzmir)	26	Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi (Kayseri)
27	Erzincan Üniversitesi Tıp Fakültesi (Erzincan)	28	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi (Eskişehir)
29	Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi (Elazığ)	30	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ankara)
31	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi (Gaziantep)	32	Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi (Eskişehir)
33	Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi (Giresun)	34	Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ankara)
35	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi (Şanlıurfa)	36	Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi (Çorum)
37	İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi (Malatya)	38	İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
39	İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi (İstanbul)	40	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Tıp Fakültesi (İstanbul)
41	İzmir Bakırçay Üniversitesi Tıp Fakültesi (İzmir)	42	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi (İzmir)

43	Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesi (Kars)	44	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi
45	Karabük Üniversitesi Tıp Fakültesi (Karabük)	46	Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi (Trabzon)
47	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Tıp Fakültesi (Karaman)	48	Kastamonu Üniversitesi Tıp Fakültesi (Kastamonu)
49	Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi (Kırıkkale)	50	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi (İzmit)
51	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi (Kütahya)	52	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi (Manisa)
53	Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)	54	Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi (Mersin)
55	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi (Muğla)	56	Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi (Hatay)
57	Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi (Tekirdağ)	58	Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi (Konya)
59	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Tıp Fakültesi (Niğde)	60	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi (Samsun)
61	Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ordu)	62	Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi (Denizli)
63	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi (Rize)	64	Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
65	Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi (Sakarya)	66	Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi (Konya)
67	Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi (Isparta)	68	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi (Tokat)
69	Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi (Edirne)	70	Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi (Bursa)
71	Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi (Uşak)	72	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi (Van)

Tablo 3. Vakıf üniversitelerine bağlı tıp fakülteleri ve kütüphaneleri.

Sıra No	Üniversite Adı	Sıra No	Üniversite Adı
1	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar ÜnvTıp Fakültesi (İstanbul)	2	Altınbaş Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
3	Ankara Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ankara)	4	Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
5	Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ankara)	6	Beykent Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)

7	BezmiAlem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)	8	Biruni Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
9	Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)	10	İstanbul Arel Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
11	İstanbul Aydın Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)	12	İstanbul Bilim Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
13	İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)	14	İstanbul Okan Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
15	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)	16	İstinye Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
17	İzmir Ekonomi Üniversitesi Tıp Fakültesi (İzmir)	18	Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
19	KTO Karatay Üniversitesi Tıp Fakültesi (Konya)	20	Lokman Hekim Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ankara)
21	Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)	22	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Tıp Fakültesi (Kayseri)
23	Sanko Üniversitesi Tıp Fakültesi (Gaziantep)	24	TOBB Ekonomi ve Teknoloji ÜnivTıp Fakültesi (Ankara)
25	Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ankara)	26	Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi (İstanbul)
27	Yüksek İhtisas Üniversitesi Tıp Fakültesi (Ankara)		

Grafik 3. Son on yıldaki artış oranı.

Bu verilere göre, Türkiye’de tıp fakülte sayılarının son on yılda iki katına çıktığını söylemek mümkündür (grafik 3). Bunların dışında İstanbul Atlas Üniversitesi, İzmir Tınaztepe Üniversitesi, Semerkand Bilim ve Medeniyet Üniversitesi tıp fakülteleri kurulma aşamasındadır (YÖK, 2018). İstanbul Atlas Üniversitesi, İstanbul’da Türk Balkan Eğitim Kültür ve Sağlık Vakfı tarafından kurulmuş bir vakıf üniversitesidir. Bünyesinde, Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bulunmaktadır. Bu üniversitenin web sayfası yapım aşamasındadır (www.atlas.edu.tr, 2018).

Tıp fakülteleri Türkiye’nin çeşitli illerine yayılmış durumdadır. Türkiye’de en çok tıp fakültesi bulunan il İstanbul’dur. Tıp fakültelerinin %22’si İstanbul’da, %10’u Ankara, %5’i İzmir, %3’ü Konya, %2’si Aydın, %2’si Eskişehir, %2’si Gaziantep, %2’si Kayseri, %2’si Kütahya ve %48’i diğer illerde bulunur (tablo 4)⁴⁰. Görüldüğü gibi Türkiye’de hem üniversite hem de tıp fakülte sayısında ciddi oranda bir yükselme vardır.

Tablo 4. Türkiye’de tıp fakültelerinin illere göre dağılımı.

İller	Devlet	Özel	Total (f)	%
Afyon	2		2	2
Ankara	4	6	10	10
Aydın	2		2	2
Eskişehir	2		2	2
Gaziantep	1	1	2	2
İstanbul	5	17	22	22
İzmir	4	1	5	5

⁴⁰ Veriler, YÖK’ün sayfasından elde edilmiştir. (Online) <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz>, 19 Ekim 2018.

Kayseri	1	1	2	2
Kütahya	2		2	2
Konya	2	1	3	3
Diğer iller	47		47	48
Total	72	27	99	100

Türkiye’de üniversitelerde tıp fakültelerinin yanı sıra diş hekimliği, sağlık bilimleri ve hemşirelik eğitiminin verildiği fakülteleri de vardır (tablo 5 ve tablo 6). Buna göre, üniversitelerin %43’ünde bünyesinde hem tıp hem diş hekimliği hem de sağlık bilimleri fakülteleri bulunur. Üniversitelerin %16’sında sadece sağlık bilimleri fakültesi kuruludur. Üniversitelerin %12’sinde sadece tıp ve diş hekimliği fakülteleri bulunur. Üniversitelerin %10’unda sadece tıp fakültesi mevcuttur. Üniversitelerin %8’inde sadece tıp fakültesi vardır. Üniversitelerin %5’inde de tıp, diş hekimliği, sağlık bilimleri ve hemşirelik fakülteleri vardır. Türkiye’de üniversitelerde son on yılda sağlık bilimleri fakültelerinin varlığından bahsedilir.

Tablo 5. Türkiye’de üniversitelerde sağlık bilimleri, diş hekimliği ve tıp fakülteleri dağılımları.

Fakülteler	f	%
Tıp, Diş, SBF, Hemşirelik	6	5
Tıp, Diş, SBF	50	43
Tıp, SBF, Hemşirelik	1	1
Tıp, Diş, Hemşirelik	1	1
Tıp, Diş	14	12
Tıp, Hemşirelik	1	1
Tıp	12	10
Diş, SBF	3	3
SBF	19	16
Tıp	10	8

Tablo 6. Türkiye’de üniversitelerdeki tıp ve sağlık bilimleri.

Üniversiteler	Tıp	Diş Hek	SBF	Hemşir	Üniversiteler	Tıp	Diş Hek	SBF	Hemşir
Abant İzzet Baysal	X	X			Atatürk	X	X	X	X
Acıbadem	X		X		Atılım (Ankara)			X	
Adıyaman	X	X			Avrasya (Trabzon)			X	
Adnan Menderes (Aydın)	X	X	X	X	Bahçeşehir	X	X	X	
Afyonkarahisar	X	X	X		Balikesir	X			
Afyon Kocatepe	X	X			Bandırma Onyediy Eylül			X	
Akdeniz	X	X	X	X	Bartın			X	
Aksaray	X		X		Başkent	X	X	x	
Alanya Alaaddin Keykubad	X	X	X		Bayburt			X	
Altınbaş	X	X			Beykent	X	X		
Amasya	X		X		Bezmi Alem	X	X	X	
Ankara	X	X	X		Bingöl		X	X	
Ankara Medipol	X	X	X		Biruni	X	X	X	
Ankara Yıldırım Beyazıt	X	X	X		Bozok	X		X	
Artvin Çoruh			X		Bülent Ecevit	X	X	X	
Cumhuriyet	X	X	X		Gazi	X	X	X	
Çanakkale Onsekiz Mart	X	X			Gaziantep	X	X	X	
Çankırı Karatekin			X		Giresun	X	X	X	
Çukurova	X	X	X		Gümüşhane			X	
Dicle	X	X			Hacettepe	X	X	X	X
Dokuz Eylül	X		X	X	Harran	X	X	X	
Dumlupınar	X				Haliç	X			
Düzce	X	X	X		Hasan Kalyoncu (Gaziantep)			X	
Ege	X	X	X	X	Hitit	X			
Erciyes	X	X	X		İnönü	X	X	X	
Erzincan	X	X	X		İstanbul Atlas	X	X	X	
Erzurum	X	X	X		İstanbul Arel	X			
Eskişehir Osmangazi	X	X	X		İstanbul Aydın	X	X	X	
Fenerbahçe (İstanbul)			X		İstanbul Bilgi			X	
Fırat	X	X	X		İstanbul Bilim	X		X	
İstanbul Esenyurt			X		İzmir Tınaztepe	X	X	X	
İstanbul Gedik			X		Kafkas	X	X	X	
İstanbul Kent		X	X		Kahramanmaraş İstiklal			X	
İstanbul Kültür			X		Kahramanmaraş Sütçü İm	X	X		
İstanbul Medeniyet	X	X	X		Karabük	X	X	X	
İstanbul Medipol	X	X	X		Karadeniz Teknik Ünivers	X	X	X	
İstanbul Sabahattin Zaim			X		Karamanoğlu Mehmet Be	X		X	
İstanbul Üniversitesi	X	X	X	X	KTO Karatay	X			
İstanbul Cerrahpaşa	X	X	X		Kastamonu	X		X	
İstanbul Yeni Yüzyıl	X	X	X		Kırıkkale	X	X	X	
İstinye	X	X			Kilis 7 Aralık			X	
İzmir Bakırçay	X				Kocaeli	X	X	X	
İzmir Demokrasi			X		Koç	X			X
İzmir Ekonomi	X		X		Kütahya Sağlık Bilimleri	X	X	X	
İzmir Katip Çelebi	X	X	X		Lokman Hekim (Ankara)	X		X	
Maltepe	X				Recep Tayyip Erdoğan Ün	X	X		
Manisa Celal Bayar	X	X	X		Sağlık Bilimleri	X	X	X	
Marmara	X	X	X		Sakarya	X	X	X	
Mehmet Akif Ersoy (Burdur)		X	X		Sakarya Uygulamalı Bilimler			X	
Mersin	X	X		X	Sanko	X	X	X	
Muğla Sıtkı Koçman	X		X		Selçuk	X	X	X	
Mustafa Kemal	X	X			Semerkan Bilim ve Med	X	X	X	
Namik Kemal	X	X			Süleyman Demirel	X	X	X	
Necmettin Erbakan	X	X	X		TOBB ETÜ	X			
Niğde Ömer Halisdemir	X				Tokat Gaziosmanpaşa	X	X	X	
Nuri Naci Yazgan	X	X	X		Trakya	X	X	X	
Ondokuz Mayıs	X	X	X		Ufuk	X			
Okan (İstanbul)	X	X	X		Uludağ	X		X	
Ordu	X	X	X		Uşak	X	X		
Pamukkale	X	X	X		Üsküdar			X	
Van Yüzüncü Yıl	X	X			Yeditepe	X	X	X	
Yüksek İhtisas	X		X						

Tıp fakültelerinin akademik ve eğitim özelliklerine ışık tutan **Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitim Raporu**'nda, İstanbul Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi öğrenci sayıları iki yüzün üzerinde olduğu belirtilir (Sayek, Odabaşı ve Kiper, 2010).

Türkiye'de tıp fakültelerinde Ulusal Çekirdek Eğitim programları uygulanır. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal ÇEP programı, 12 Mayıs 2014 tarihli Üniversitelerarası Kurul toplantısında, 19 Haziran 2014 tarihinde ise Yükseköğretim Kurulu Genel Kurulunda görüşülerek 2015-2016 eğitim-öğretim yılında uygulanmak üzere kabul edilmiştir (Gülpınar, Gürpınar, Songur ve Vitriuel, 2014). Bu fakültelerde hem eğitim-öğretim, bilimsel faaliyetleri hem de kliniksel uygulamaları destekleyen tıp kütüphanelerinin varlığı önemlidir. Fakültelerde sunulan tıp kütüphanesi hizmetleri ile eğitim-öğretim, tıbbi araştırma-geliştirme ve sağlık hizmetlerinin kalitesi arttırılmalıdır.

4.1. Üniversite Kütüphaneleri ve Tıp Fakültesi Kütüphanelerinin Durumu

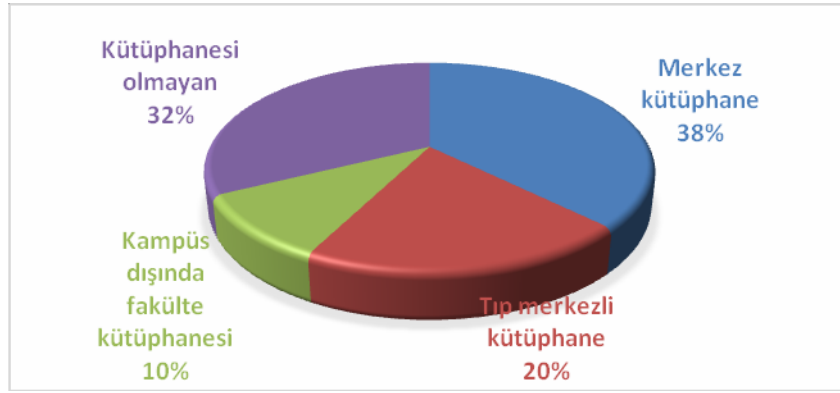
Tıp fakültesi kütüphaneleri ve bunların bağlı buldukları üniversite kütüphaneleri hakkındaki bilgiler, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verileri, YÖK'ün web sayfasında bulunan devlet ve vakıf üniversitelerin resmi siteleri ve Türk Tabipler Birliği Raporu incelenerek elde edildi. Verilerin analizinde SPSS programı 15.0 kullanıldı. İstatistiksel sonuçlar frekans ve yüzde dağılımına göre değerlendirildi. Türkiye'de üniversitelere bağlı tıp fakülte kütüphanelerinin mevcut durumunu değerlendirirken kütüphane hizmetlerinin merkezi olup olmadığı, kitap/dergi/elektronik kaynak sayıları, bilgisayar, internet bağlantıları vb. özellikleri göz önünde bulunduruldu.

TÜİK 2017 kütüphane istatistiklerine göre, Türkiye genelinde 2017 yılında 1 milli kütüphane, bin 146 halk kütüphanesi, 564 üniversite kütüphanesi ve 26 bin 415 örgün ve yaygın eğitim kurumu kütüphanesi olmak üzere toplam 28 bin 126 kütüphane mevcuttur. Üniversite kütüphanelerinin sayısı 2016 yılında 552'dir. Bu sayı, 2017 yılında 2016 yılına göre %2,2 oranında artarak 564 olmuştur (TÜİK, 2018). Bu üniversitelerin %30'unda tıp fakültesi kütüphanesi bulunur.

Tablo 7. Tıp fakülteleri kütüphanelerini mevcut durumu.

Kütüphane Durumu	f	%
Merkez kütüphane	37	38
Tıp merkezli kütüphane	20	20
Kampüs dışında fakülte kütüphanesi	10	10
Kütüphanesi olmayan	32	32
Toplam	99	100

Grafik 4. Tıp fakülte kütüphanelerinin dağılımı.

Üniversitelerin %38'inde merkez kütüphane ile tıp fakültelerine hizmet verilir. Tıp fakültelerinin %20'si tıp merkezli kütüphane, %10'unu kampüs dışında fakülte kütüphanesi vardır. Fakültelerin %32'sinde ise bünyelerinde tıp kütüphanesi yoktur (tablo 7 ve grafik 4).

Birçok üniversitelerin tıp fakültelerinin kütüphaneleri tıp fakültesi kampüsü içinde yer alır. Ankara, Atatürk, Cumhuriyet, İstanbul Medipol, Kocaeli, Marmara, Uludağ ve İstanbul Üniversitesi vb. üniversitelerde kütüphane, tıp ve diğer sağlık bilimleri fakülteleriyle ortak olarak kullanılır. Koç, Mersin, Ondokuz Mayıs, Pamukkale ve Yeditepe Üniversitesi vb. üniversitelerde kütüphane tıp fakültesi kampüsü içinde, ancak merkez kütüphane şeklinde diğer fakültelerle ortak kullanılır. Dumlupınar, Fırat, Harran, Kafkas, Muğla, Rize ve Selçuk Üniversitesi vb. üniversitelerde kütüphane tıp fakültesi kampüsün dışında yer alır ve merkez kütüphane olarak kullanılır (Sayek, Odabaşı, Kiper, 2010).

Üniversite kütüphanelerindeki kitap sayısı 16 milyon 385 bin 532'dir. 2017 yılında kitap sayısında 2016 yılına göre %7,5 oranında artış görülür.

Üniversite kütüphanelerindeki kitap sayısı 2016 yılında, 2015 yılına göre %0,1 azalarak 15 milyon 200 bindir. Bu kütüphanelerdeki kitap dışı materyal sayısı 2017 yılında 1 milyon 419 bin 154'tür (TÜİK, 2018) (şekil 1).

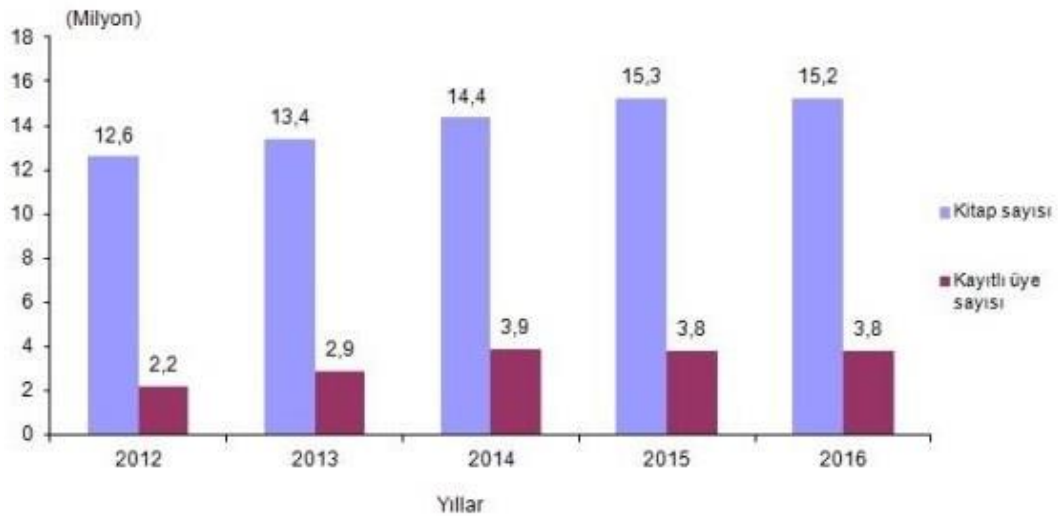
Kayıtlı kitap sayıları Kitap dışı materyal sayıları

2012	12 milyon 600 bin	1 milyon 349 bin 440
2013	13 milyon 400 bin	1 milyon 45 bin 236
2014	14 milyon 400 bin	1 milyon 113 bin 001
2015	15 milyon 300 bin	1 milyon 147 bin 228
2016	15 milyon 200 bin	1 milyon 178 bin 267
2017	16 milyon 400 bin	1 milyon 419 bin 154

Şekil 1: Üniversite kütüphanelerinde kayıtlı kitap ve kitap dışı materyal sayıları

(Kaynak: TÜİK, <http://tuik.gov.tr/Start.do>, 04 Kasım 2018).

2017 yılı üniversite kütüphanelerine kayıtlı üye sayısı 3 milyon 814 bin 500 kişidir. 2017 yılında, 2016 yılına göre kayıtlı üye sayısında %0,1 oranında artış görülür Bu kütüphanelerde kayıtlı üye sayısı 2016 yılında, 2015 yılına göre %0,3 azalarak 3 milyon 810 bin 634 oldu (TÜİK, 2018) (grafik 5).

Grafik 5: Üniversite kütüphaneleri, yıllara göre kitap ve kayıtlı üye sayısı, 2012-2016

(Kaynak: TÜİK, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24675>, 04 Kasım 2018).

Tablo 8. Tıp fakülteleri kütüphanelerinde kitap, dergi, elektronik kaynak durumu

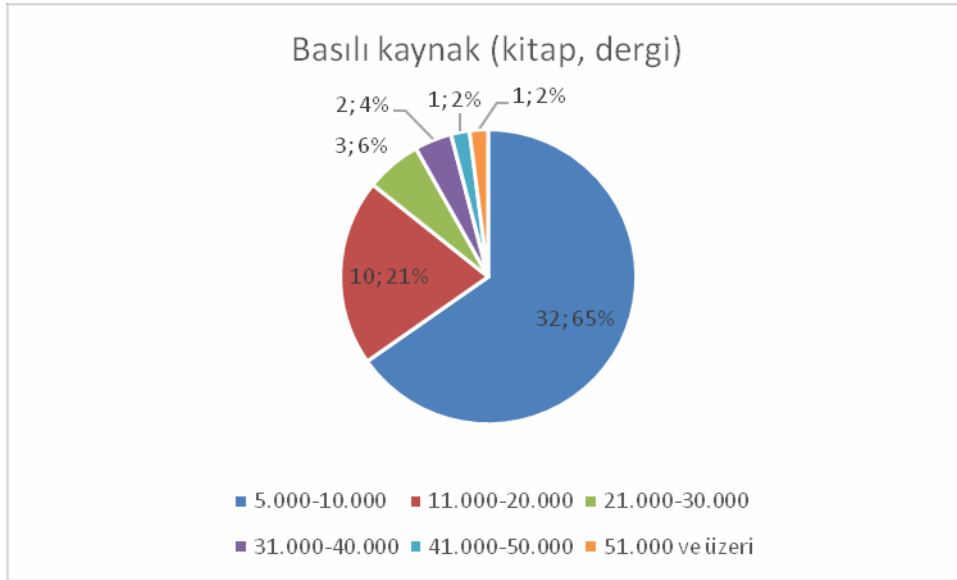
(Kaynak: Sayek, Odaşı, Kiper, *Türk Tabipler Birliği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitim Raporu*, 2010, s.59).

Fakülte Adı	Toplam	Yerli	Yabancı	Elektronik
Abant İzzet Baysal Ü. Tıp Fak.	2.466	-	71	7.595
Acıbadem Ü. Tıp Fak.	6.000	-	-	1.080
Adnan Menderes Ü. Tıp Fak.	4.549	-	70	71.228
Afyon Kocatepe Ü. Tıp Fak.	4.208	1856	50	25.875
Akdeniz Ü. Tıp Fak.	1.209	-	-	-
Ankara Ü. Tıp Fak.	15.010	149	-	30.105
Atatürk Ü. Tıp Fak.	2.241	15	45	-
Başkent Ü. Tıp Fak.	9.762	152	3	1.440
Celal Bayar Ü. Tıp Fak.	1.995			80
Cumhuriyet Ü. Tıp Fak.	6.298	-	-	-
Çanakkale Onsekiz Mart Ü.Tıp F.	2.100			
Çukurova Ü. Tıp Fak.	15.00	48	32	4.000 civarı (21 tıp veri tabanı, 3.100 e-kitap)
Dokuz Eylül Ü. Tıp Fak.	18.637	130	150	
Dumlupınar Ü. Tıp Fak.	2.981	8	55	8
Ege Ü. Tıp Fak.	6.581	47	5	3.526
Erciyes Ü. Tıp Fak.	13.700	10.800	380	
Eskişehir Osmangazi Ü. Tıp Fak.	1.027	7	85	22
Fatih Ü. Tıp Fak.	720	-	-	-
Gazi Ü. Tıp Fak.	16.857	155	117	35.000
Gaziantep Ü. Tıp Fak.	5.713	-	102	3.722
Gaziosmanpaşa Ü. Tıp Fak.	2.443	46	92	4.125
Hacettepe Ü. Tıp Fak.	21.227			

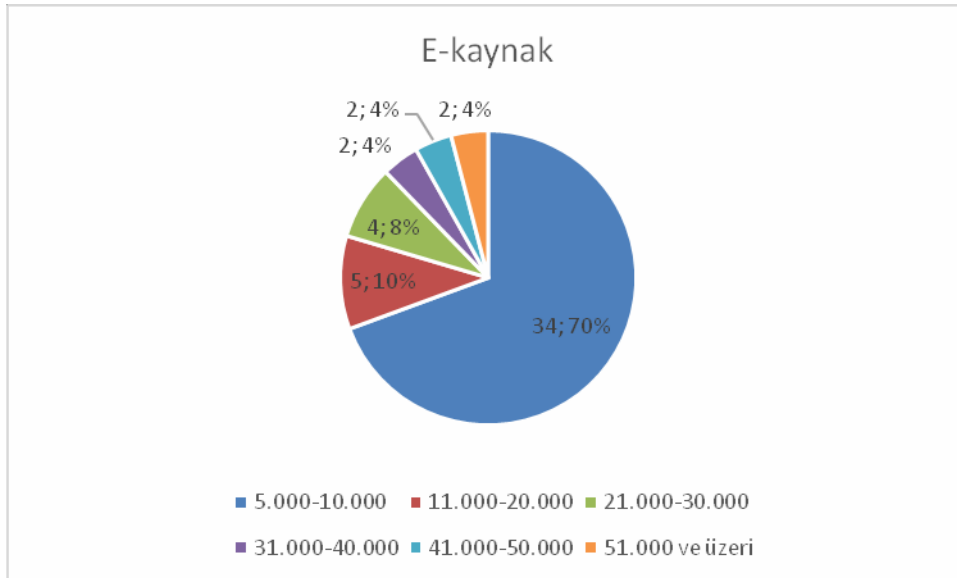
İnönü Ü. Tıp Fak.	4.947	-	10	27.044
İstanbul Bilim Ü. Tıp Fak.	2.864	-	-	9.309
İstanbul Medipol Ü. Tıp Fak.	648	-	-	6.982
İstanbul Ü. Cerrahpaşa Tıp Fak.	26.225	44	55	5.300
İstanbul Ü. Tıp Fakültesi	20.894	30	10	5.300
Kafkas Ü. Tıp Fak.	1.300	-	12	2.921
Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü.	2.229			
Kırıkkale Ü. Tıp Fak.	2.424	-	52	12
Kocaeli Ü. Tıp Fak.	10.700	124	31	5.407
Koç Ü. Tıp Fak.	10.829	8	7	7.823 e-dergi, 4.21 e-kitap, (35 veri tabanı)
Maltepe Ü. Tıp Fak.	1.692	-	59	1.892
Marmara Ü. Tıp Fak.	5.684	388	-	
Mersin Ü. Tıp Fak.	5.585	-	166	6
Muğla Ü. Tıp Fak.	452	-	8	
Namık Kemal Ü. Tıp Fak.	650	-	-	-
Pamukkale Ü. Tıp Fak.	3.800	-	-	3.500
Rize Ü. Tıp Fak.	140	7	1	1
Selçuk Ü. Meram Tıp Fak.	6.471	-	210	6.713
Selçuk Ü. Selçuklu Tıp Fak.	3.578	-	79	9.112
Süleyman Demirel Ü. Tıp Fak.	6.344	-	-	12.532 kitap+dergi
Trakya Ü. Tıp Fak.	10.273	18	18	4.461
Ufuk Ü. Tıp Fak.	964	-	152	1.055
Uludağ Ü. Tıp Fak.	13.168	147	-	Veri tabanlarında
Yeditepe Ü. Tıp Fak.	3.100	13	-	6.295
Yüzüncü Yıl Ü. Tıp Fak.	290			1.000'den fazla dergi (10 adet tıp veritabanı + 4 kitap veri tabanı)
Zonguldak Karaelmas Ü. Tıp Fak.	3.420	10	25	12

GATA Askeri Tıp Fak.	5.500			20.250
----------------------	-------	--	--	--------

*EBSCO, Scince Direct, Spinger, Web of Science, Proquest veri tabanları aboneliği bulunmaktadır.

Grafik 6. Tıp fakülteleri kütüphanelerinde basılı kaynak durumu.

Grafik 7. Tıp fakülteleri kütüphanelerinde elektronik kaynak durumu.

Tıp kütüphaneleri sahip oldukları koleksiyon açısından değerlendirildiğinde, yayın sayılarının yirmi binin altında olduğunu söylemek mümkündür. Bunda birçok tıp fakültelerinde özellikle yeni üniversitelerde fakülte kütüphanesinin olmaması ve sağlıkla ilgili koleksiyonunun büyük

bir kısmının merkez kütüphanesi dermesi içinde yer almasının etkisi büyüktür. Tıp kütüphanelerinde hem basılı hem de elektronik olarak en çok yayını bulunan kurumlar arasında İstanbul Üniversitesi, İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi, Marmara, Hacettepe, Ankara, Dokuz Eylül, Gazi, Uludağ, Kocaeli, Koç, Trakya üniversiteleridir (tablo 8, grafik 6 ve grafik 7).

Tıp kütüphanelerinin büyük bir kısmı ULAKBİM EKUAL ve ANKOS gibi ortak lisans anlaşmalarıyla elektronik kaynaklarını sağlarlar. Hem üniversite kütüphaneleri hem de Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastaneler için EKUAL lisans anlaşması kapsamında 24 e-veri tabanına abone olunmuştur. Tıp ve sağlık bilimlerine yönelik büyük ve önemli veri tabanları olan **Ebscohost, Nature, Proquest, Science, Wiley, Springer, WOS** vb. elektronik kaynaklar bu işbirlikleri kapsamında alınırlar (tablo 9).

Tablo 9. EKUAL kapsamında abone olunan tıp fakültelerinin veri tabanları.

Veri Tabanı	Lisans Süresi	Üye Sayısı	İçerik
	Nisan 2007-Nisan		
BMJ Online Journals	2009	50	27 dergi
	15/08/2017-		
CAB	14/08/2020	63	736 dergi
Clinical Key	2016-2018	60	kitaplar, dergiler, ilaç bilgisi
EBSCOHOST	2016-2018	197	13353 dergi
EBSCOHOST Academic	2016-2018	197	13353 dergi
EBSCOHOST Medline	2016-2018	60	2302 dergi
Emerald Premier e-Journal	2017-2019	187	311 dergi
			413 dergi; 1220 konferans; 3341
IEEE	2018-2020	197	standart
iThenticate	2018-2020	197	İntihal analiz
JSTOR Archive Journal			
Cont.	2018-2020	197	3938 dergiler; 2154 raporlar
Mendeley	2016-2018	197	referans yönetim sistemi
Nature Journals	2018-2019	197	46 dergi
Palgrave Macmillan			
Journals	2018-2019	197	47 dergi

Academic Journals	2018-2019	197	40 dergi
OVID-LWW	2018-2020	133	439 dergi
Proquest			
Dissertation&Theses	2018-2020	197	tez veri tabanı
ScienceDirect	2016-2018	197	2280 dergi; 30 kitap serisi
Scopus	2016-2018	197	Bibliyografik/atıf dizini
SpringerLink	2018-2019	197	2296 e-dergi; 483 açık erişimli
Taylor&Francis	2016-2018	197	2211 e-dergi
Turnitin	2018-2020	197	İntihal analiz
UptoDate	2017-2019	60	kanıta dayalı
Web of Science	2016-2018	179	Bibliyografik/atıf dizini
Wiley	2018-2020	197	1485 e-dergi

Tablo 10. Tıp fakültelerinde öğrenci kullanımı için bilgisayar sayısı ve internet bağlantısı durumu. (**Kaynak:** Sayek, Odaşı, Kiper, *Türk Tabipler Birliği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitim Raporu*, 2010, s.60).

Fakülte Adı	Bilgisayar Laboratuvarı	Bilgisayar Sayısı	İnternet Bağlantılı Bilgisayar	Açıklama
Abant İzzet Baysal Ü. Tıp	+	20	20	
Acıbadem Ü. Tıp Fak.	+	30	30	
Adnan Menderes Ü. Tıp	-	-	-	
Afyon Kocatepe Ü. Tıp	+	24	24	
Akdeniz Ü. Tıp Fak.	+	38	72	Kütüphane bilgisayar sayısı 34
Ankara Ü. Tıp Fak.	+	2.530	1.790	
Atatürk Ü. Tıp Fak.	+	20	20	
Başkent Ü. Tıp Fak.	+	30	30	
Bozok Ü. Tıp Fak.	-	-	-	

Celal Bayar Ü. Tıp Fak.	+	20	15	
Cumhuriyet Ü. Tıp Fak.	+	62	62	
Çanakkale 18 Mart Ü.Tıp	+	15	15	
Çukurova Ü. Tıp Fak.	+	47	47	
Dicle Ü. Tıp Fak.	+	30	15	
Dokuz Eylül Ü. Tıp Fak.	+	-	-	
Dumlupınar Ü. Tıp Fak.	+	50	50	
Düzce Ü. Tıp Fak.	+	35	35	
Ege Ü. Tıp Fak.	+	79	79+20	
Erciyes Ü. Tıp Fak.	+	80	80	
Eskişehir Osmangazi Ü.	+	44		Elektronik kütüphanede 33
Fatih Ü. Tıp Fak.	+	144	-	
Fırat Ü. Tıp Fak.	-	25	24	
Gaziantep Ü. Tıp Fak.	+	322	50	
Gaziosmanpaşa Ü. Tıp	+	4	4	
Hacettepe Ü. Tıp Fak.	+	90	90	
Harran Ü. Tıp Fak.	+	20	3	
İstanbul Bilim Ü. Tıp Fak.	+	247	247	
İstanbul Medipol Ü. Tıp	+	60	60	
İstanbul Ü. Cerrahpaşa	+	45		
İstanbul Ü. Tıp Fakültesi	+	40	40	

Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü.	+	8	8	
Karadeniz Teknik Ü. Tıp	+	72	43	
Kırıkkale Ü. Tıp Fak.	-			Mühendislik Fakültesi laboratuvarından faydalanılıyor.
Kocaeli Ü. Tıp Fak.	+	40	40	
Koç Ü. Tıp Fak.	+	500+Üniversite	Tümü	
Maltepe Ü. Tıp Fak.	+	22	22	
Marmara Ü. Tıp Fak.	+			
Mersin Ü. Tıp Fak.	+			
Mustafa Kemal Ü. Sökmen Tıp	+	-	-	
Ondokuz Mayıs Ü. Tıp	+	44	44	
Pamukkale Ü. Tıp Fak.	+	-	-	
Selçuk Ü. Meram Tıp	+	60	60	
Selçuk Ü. Selçuklu Tıp	+	50	50	
Süleyman Demirel Ü. Tıp	+	10	10	
Trakya Ü. Tıp Fak.	+	40	40	
Uludağ Ü. Tıp Fak.	+			
Yeditepe Ü. Tıp Fak.	+	20	-	105 Merkez kütüphane
Yüzüncü Yıl Ü. Tıp Fak.	+	20		
Zonguldak Karaelmas Ü.	+	27	27	
GATA Askeri Tıp Fak.	+	150	20	

Tablo 10’da tıp fakültelerinde öğrenci kullanımı için bilgisayar sayısı ve internet bağlantı durumları gösterildi. Tıp fakültelerinde hem internet bağlantısı hem de bilgisayar laboratuvarı bulunur. Ayrıca tıp fakülte kütüphanelerinde internet bağlantılı bilgisayarlar mevcuttur. Bu kütüphanelerde ortalama 20 ile 50 arasında internet bağlantılı bilgisayar vardır. Bu durum tıp fakültelerinin elektronik kaynaklardan daha fazla yararlanmalarını olumlu etkilemektedir.

5. SONUÇ

Tıp ve sağlık hizmetlerinin aciliyeti, tanı-tedavi süreci, hastalığın iyileşmesi, kaliteli yaşam, sağlıklı bireyler ve bu alanda yapılan harcamaların daha ekonomik hale getirilebilmesi için güncel, hızlı, doğru ve kanıta dayalı bilgiye gereksinim duyulur. Bu tıbbi bilginin derlenmesini, düzenlenmesini, kullanıma sunulmasını tıp kütüphaneleri sağlar. Günümüzde tıp kütüphanelerinin tıp eğitimi, klinik uygulamalar, bilimsel araştırma/projeler, tıbbi yayıncılık, sağlık profesyonellerinin akademik çalışmalarında rolü giderek artar.

Türkiye’de henüz tıp kütüphaneleri sayısı ve içeriği açısından yeterli düzeyde değildir. Yeni kurulan ve kurulmakta olan tıp fakültelerinin varlığı ile fakülte sayıları hızla artmaktadır. Halen eğitim veren tıp ve sağlık bilimleri fakültelerinde teknik donanım, alt yapı, kütüphane, laboratuvar, personel, vb. eksiklikler vardır. Büyük ve gelişmiş üniversiteler dışında diğer üniversiteler ve hastanelerdeki kütüphanelerde, klasik kütüphane hizmetleri verilmeye devam etmektedir. Bunun yanı sıra iyi, güzel ve umut verici kütüphane uygulamaları vardır. Dünyada görülen yeni bilgi arama davranışları, kanıta dayalı çalışmalar, web tabanlı bilgi hizmetleri vb. yeni eğilimler doğrultusunda tıp kütüphanelerinin örgütlenmesi, koleksiyonlarını geliştirmesi, bilgi hizmetlerini yenilikçi ve kanıta dayalı vermesi gerekir.

Tıp kütüphanelerinde çalışan tıp kütüphanecisinin (uzman personelin) iyi yetiştirilmesi, klasik kütüphane eğitimi almalarının yanı sıra tıbbi terminoloji bilgisine sahip olmalıdır. Üniversitelerin Bilgi-Belge Yönetimi Bölümlerinde tıp kütüphaneciliği, kanıta dayalı öğrenme, probleme dayalı öğrenme yöntemleri ve tıbbi bilişimin lisans eğitim ders programında yer alması, lisansüstü çalışmalarında da tıp fakülteleriyle işbirliği yapılması yeni bilgilerle donanmış tıp kütüphanecilerinin yetişmesi sağlanmalıdır. Böylece tıp ve sağlık bilimleri gibi hızlı gelişen bir alanda çalışan akademisyen, sağlık profesyoneli, araştırmacılar ve öğrencilere daha kaliteli bilgi hizmetlerinin ulaşması mümkün olur.

KAYNAKÇA

ALA (1974). American Library Association. Office For Intellectual Freedom, *Library Bill of Rights, Statement 2. In: IntellectualFreedom Manual*. Chicago, American Library Association, pp.3-15.

Alkan, N (2008). Klinik Tıp Kütüphaneciliği, *Bilgi Dünyası*, 9(2), pp.315-347.

Baydur, G (1988). Tıp Literatürüne Erişim ve Amerikan Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM), *Türk Kütüphaneciliği*, 2(1), pp.3-7.

Çolaklar, H (2008). *Türkiye'de Tıp Kütüphanelerinde Elektronik Süreli Yayın Hizmetleri Yönetimi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.

Darling, L & Graham, E (1988). *Health Sciences Libraries, Handbook of Medical Library Practice*, C.III, Ed. L. Darling, D. Bishop, LA Colaianni, Chicago, Medical Library Association, pp.11-68.

EKUAL (ULAKBİM), (Online)<http://cabim.ulakbim.gov.tr/ekual/e-veri-tabanlari/>, 23 Eylül 2018.

Gold, Robert A, et al. (1974). The Health Information Specialist: A New Resource for Hospital Library Services and Education Programs, *Bull Med Libr Assoc*, 62, pp.266-272.

Gülpınar, MA, Gürpınar E, Songur, A. & Vitrinel A. (2014). Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Programı, (Online)http://www.yok.gov.tr/documents/10279/38058561/tip_fakultesi_cep.pdf, 20 Ekim 2018.

Güneş, G (2007). Tıp ve Sağlık Bilimleri Kütüphaneciliğinde Ulusal ve Uluslararası Dernek Oluşumları, *Bilgi Dünyası*, 8(1), pp.155-166.

HLWIKI International (2018). Clinical Librarianship, (Online)http://hlwiki.slais.ubc.ca/index.php/Clinical_librarianship, 13 Eylül 2018.

İstanbul Atlas Üniversitesi, (Online)www.atlas.edu.tr, 19 Ekim 2018.

LibGig (2018). Medical Librarianship, (Online)<https://www.libgig.com/careerprofiles/medical-librarianship/>, 05 Eylül 2018.

MLA (2018). Medical Library Association, (Online)<https://www.mlanet.org/>, 05 Eylül 2018.

MLA Sections (2018). (Online)<https://www.mlanet.org/p/cm/ld/fid=439>, 05 Eylül 2018.

NEJM LibraryHub (2017). The 21st Century Medical Librarian: More Vital than Ever, (Online)<https://libraryhub.nejm.org/article-hub/2017/06/21st-century-medical-librarian-vital-ever/>, 20 Eylül 2018.

Sayek, İ, Odabaşı, O & Kiper, N (2010). Türk Tabipler Birliği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu: 2010, Ankara, Türk Tabipler Birliği Yayınları, (Online)https://www.ttb.org.tr/kutuphane/mote_2010.pdf, 23 Eylül 2018.

Reitz, JM (2018). ODLIS: Online Dictionary for Library and Information Science, (Online)https://www.abc-clio.com/ODLIS/odlis_b.aspx, 07 Eylül 2018.

Roth, BG (1978). Health Information for Patients: The Hospital Library's Role, *Bull Med Libr Assoc*, 66(1), pp.14–18.

Tarlan, M (2005). *Türkiye'de Akademik Tıp Kütüphanelerinde Kullanılan Elektronik Kaynakların Analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.

TÜİK (2018). Kütüphane Verileri, (Online)<http://tuik.gov.tr/Start.do>, 04 Kasım 2018.

Yeni Kurulmakta Olan Üniversitelerimiz, (Online)<https://www.unikampus.net/izmir-tinaztepe-universitesi-fakulteleri-2018/>, 19 Ekim 2018.

YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu), Üniversitelerimiz, (Online)<http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz>, 19 Ekim 2018.